

[Rønholt]

tiøs, specielt vedrørende kravene til nedbringelse af kvælstofudledningerne fra landbruget på grund af den store kvælstofpulje i jorden, der indgår som mellemed mellem kvælstofoptagelse i jorden og kvælstofafgivelse. Det var endvidere forudsigeligt, at kontrollen med det reducerede udvaskningsniveau først er mulig, når der foreligger målinger for en femårsperiode efter planens gennemførelse. Da vandmiljøplanen først er endeligt gennemført med de hidtil vedtagne krav med udgangen af 1992, siger det sig selv, at det er forbundet med stor usikkerhed og unøjagtighed at forudsige de endelige resultater, men det er for mig vigtigt, at vi får bekræftet, at det var de rigtige beslutninger, vi tog i 1987, også selv om der var mange kritikere af vandmiljøplanen. Det er for mig vigtigere at få bekræftet planens saglige fundament, end om tidsplanen holder. Det må ikke være afgørende, om resultaterne bliver bekræftet i 1995 eller 1998; vigtigt er det også, at landbruget kan nå at følge med til investeringerne. Vi må ikke glemme, at de store miljøinvesteringer falder sammen med stramme økonomiske vilkår på grund af nedskæringerne i EF's støtteordninger. Det er ikke umiddelbart lyse udsigter, dansk landbrug har i vente, hvis landbrugsministerens forudsigelser holder stik: en halvering af antallet af bedrifter i de næste 13 år og særdelevis dystre økonomiske forudsigelser for planteavlerne med ejendomsværdiforringelse på 30 pct. som følge. Det ville derfor være rimeligt, om regeringen igen forsøgte at samle flertal for en afvikling af jordskatterne, ligesom flerkloverregeringen i forbindelse med vandmiljøplanens vedtagelse fandt det naturligt som en kompensation for de store investeringer, men som desværre aldrig kunne samle flertal i Folketinget.

Skal vi i dag gøre op med de forsømmelser, vi gjorde i 1987, ligger det lige for at pege på de differentierede krav til opbevaring og udnyttelse af husdyrgødning. Vi har i dag fået så megen dokumentation for, at problemet med kvælstofudvaskning hovedsagelig stammer fra husdyrgødning. Derfor må vi også erkende, at husdyrene forurener lige så meget fra små ejendomme som fra store, forudsat at dyretætheden pr. hektar er den samme. Jeg er derfor enig i de øgede krav til opbevaring og udbringning af husdyrgødning, som der lægges op til i handlingsplanen, men som først er naturlige på bag-

grund af en ny teknologisk udvikling. Skærpede regler for udbringning, skærpede kontrolforanstaltninger for at få alle landmænd til at udarbejde gødnings- og sædskifteplaner og krav om målinger af husdyrgødningsindhold af næringsstoffer er desværre en nødvendighed, men jeg erkender, at de uheldige strukturproblemer som en konsekvens af skærpede krav til især mindre husdyrbrugsproducenter er vi rede til at se på i udvalget.

Skal jeg pege på et andet område, hvor regeringen og Folketinget ikke var tilstrækkelig opmærksomme i 1987, var det omkring det forhold, at øgede krav om grønne marker også helt naturligt vil skabe et øget behov for tilført gødning og brug af pesticider. Jeg nævner det her, fordi jeg intetsteds, det være sig i miljøministerens handlingsplan af 31. januar 1987, i Miljøudvalgets beretning af 30. april 1987, i debatterne om samme temaer og under diverse forespørgselsdebatter, kan finde noget, der peger i den retning. Man var dengang meget optaget af grønne markers virkning over for kvælstofudvaskningsproblemet, men ikke et eneste ord om øget tilførsel af kvælstof som konsekvens af det første.

Nu vil nogen i dag måske rette mig ved at påstå, at der ikke i 1987 var grundlag for at tro, at det meste af udvidelsen af grønne marker blev brugt til øgede arealer med vintersæd og ikke til græs. Heller ikke det kan jeg finde belæg for ved at slå tilbage, tværtimod. Det var meget klart beskrevet i beretningen fra Miljøudvalget; både flertalsindstillingen og mindretalsindstillingen nævner begreberne efterafgrøder og flere grønne marker i henhold til regeringens handlingsplan, som siger, at grønne marker omfatter vintersæd, græs, rodfrugter, vinteraps og majs. Erfaringerne siden 1987 har vist, at med et relativt større forbrug af kvælstofgødning er det muligt at begrænse udledningerne. Der er altså ikke i alle sammenhænge en direkte sammenhæng mellem tilført kvælstof og udvaskning af kvælstof. Det er derfor vigtigt at få fastslået, at det først og fremmest er udledningerne fra landbruget, der er interessant, og knap så meget forbruget af handelsgødning. Når det er interessant at følge forbruget af handelsgødning, hænger det sammen med, at det er en indikator for udnyttelsesgraden af husdyrgødning.